

Tézy na štátne skúšky zo slovenského jazyka a literatúry s didaktikou

Rozširujúce štúdium

Študijný odbor: 1.1.1. učiteľstvo akademických predmetov

A. SLOVENSKÝ JAZYK

Jazykoveda v systéme vied. Charakteristika a povaha jazykového systému. Jazykový znak. Normy v jazyku. Funkcie jazyka. Kultúra spisovného jazyka, prístupy ku kultivovaniu jazyka. Základné jazykovedné disciplíny. Hlavné lingvistické smery 19. a 20. storočia, moderné metodologické prístupy k jazyku a lingvistike. Jazyková komunikácia – pojem, podstata, participanti. Kultúra vyjadrovania.

Základná jednotka jazyka/reči – fonéma/hláska: vymedzenie, vlastnosti. Kritériá členenia a klasifikácia slovenských hlások (samohlásky a dvojhásky, spoluhlásky), varianty hlások. Intonačné prostriedky slovenčiny – podstata, členenie, spolupráca a význam v živej hovorenej reči. Ortoepické charakteristiky a zásady uplatňované v slovenčine. Neutralizácie – ich systémové uplatňovanie v kultivovanom prejave. Funkčné uplatňovanie zvukových prostriedkov v texte a rečová kultúra. Chyby výslovnosti v rečovej praxi a v školách. Moderné metódy vo výskumoch ústnej komunikácie.

Pomenovanie – obsah – význam – pojem: stupeň podobnosti/odlišnosti. Morfematická štruktúra slova, slovotvorná štruktúra slova. Dynamické tendencie v jazyku, sémantické procesy a tendencie. Napätie medzi obsahom a formou – synonymia, polysémia, homonymia, antonymia. Frazeológia – vymedzenie v systéme jazykovedných disciplín, základná frazeologická jednotka, základné triedenie frazeologických jednotiek.

Morfologický typ slovenčiny. Morfologické kategórie – pojem, podstata, vymedzenie, štruktúrá, vzťahy a súvislosti. Gramatické tvary. Slovné druhy – vymedzenie, klasifikácia. Vzťahy medzi slovnými druhmi a vetnými členmi. Dynamické tendencie v slovenskej morfológii. Normatívne diela spisovnej slovenčiny.

Syntax a jej vnútorná štruktúrá. Syntagma. Formálna stránka a štruktúra syntagiem. Obsahové a gramatické vzťahy v syntagmách. Hlavné a vedľajšie vetné členy. Sémantická a gramatická charakteristika vetných členov. Morfologické prostriedky, vzťahy a spôsoby spojenia členov do syntagmy. Veta – pojem, podstata, druhy viet podľa zloženia, členitosti, vlastností gramatického jadra. Súvetie. Parataxa a hypotaxa. Koordinácia a subordinácia. Formálne, obsahové a gramatické spájacie prostriedky. Základné pojmy nadvetnej syntaxe v systémovom prepojení. Aktuálne členenie výpovede a význam/zmysel komunikátu.

Základná štylistická problematika: **štylistika** na priesečníku systémového a komunikačného prístupu k prirodzenému jazyku. Miesto štylistiky v systéme vied všeobecne – spolupráca s inými vednými odbormi. Štylistika a jazykové roviny. Hlavní predstavitelia slovenskej a zahraničnej štylistiky.

Štyléma – základná jednotka štýlového priestoru jazyka: pojem, podstata, vznik, vlastnosti; druhy a členenie štýlém. Dynamika štylistiky štýlémy v priestore textu.

Profil, charakteristika a uplatnenie štýlém:

- Fónické prostriedky ako štýlémy: hlásky a intonačné javy ako prostriedky štylistickej diferenciacie; výslovnostný štýl – vzťah ku kategórii jazykového štýlu. Zvukové štýlémy a prejavy ich fungovania v písaných/tlačených textoch.
- Lexikálne štýlémy – štylistické rozvrstvenie slovnej zásoby, charakteristika jednotlivých vrstiev, súvislosti medzi nimi (J. Findra).
- Morfológia v priestore štylistiky: gramatické kategórie ako štýlotvorné faktory; frekvencia a distribúcia slovných druhov ako indikátor štýlu.
- Syntaktické prostriedky ako štýlémy: vzťahy jednoduchá veta – súvetie; hustota vetnej stavby; vety podľa členitosti, modálnosti. Štylistika expresívnych syntaktických konštrukcií.
- Mimojazykové (neverbálne) štýlémy: kinetické prostriedky – gestika, mimika tváre, proxemika, plastika tela, haptika. Miesto a význam neverbálnych štýlém v ústnych (hovorených) prejavoch.

Prostriedky na odstupňovanie textu: účel, vymedzenie, vzťahy a súvislosti. Problematika odseku: bilaterálnosť, definičné charakteristiky, ne/spolupráca obsahu a formy (významu a výrazu). Odsek a jeho poverenia vo vecnom a estetickom texte. Kapitola – charakteristika, poslanie. Rámcové zložky prejavu – vymedzenie, poverenia a funkcie v texte/komunikáte.

Obsahové modelové štruktúry: ohraničenie slohového postupu, slohového útvaru a žánru – vzťahy podobnosti a odlišnosti, konkrétnosti – abstraktnosti. Vyčlenenie žánru (J. Findra; komunikačné kritériá D. Slančovej). Vlastnosti slohových postupov (J. Mistrík). Vzťah slohového postupu a štýlu. Slohový postup ako výslednica individuálnych a sociálnych determinantov komunikátu.

Opisný slohový postup – podstata, účel. Variácie v opise prostredníctvom dynamizácie opisu. Rozprávací slohový postup – charakteristika. Hraničné prípady medzi opisným a rozprávacím slohovým postupom.

Výkladový slohový postup – podstata, účel, uplatnenie. Vzťah výklad – úvaha.

Informačný slohový postup – základ ostatných slohovopostupových modelov.

Spolupráca viacerých slohovopostupových modelov na ploche konkrétneho textu – dosah na štýlovú tvár vecných a umeleckých textov.

Štýlotvorné činitele ako mimojazykové podmienky štylizovania: podstata, vzájomné súvislosti medzi nimi.

Charakteristika formálnych modelových štruktúr: kritériá členenia. Jazykové štýly: profil, podmienky a parametre konštituovania, členenie do podskupín, vlastnosti štýlov, žánre. Synkretizácia žánrov ako prejav spolupráce štýlov a rozširovania funkcií národného jazyka.

Elektronicky determinovaná komunikácia a štylistika: hypermédiá, hypertext a jeho štylistika. Reprofilácia komunikačného reťazca v kyberpriestore. Vzťah hypertext – intertextualita – intermedialita. Hypertext a koherencia. Navigácia ako súčasť štylistiky? Žánrová neurčitost' elektronicky podmienených textov – médiá, e-mailová komunikácia.

Sociolingvistika (pred vstupom do sveta interdisciplinárnej vedy). Termín a predmet, pomenovanie *sociolingvistika* – pôvod, objasnenie, pojem, definície. Tzv. pragmatický obrat a jeho význam pre vedecký svet. Výskumný záber a úlohy sociolingvistiky všeobecne. Sociolingvistické školy v Európe a zámorí.

Metodologicko-metodické osobitosti sociolingvistických výskumov. Fázy výskumného postupu: príprava, zhromažďovanie dát, spracovanie, analýza, interpretácia, predstavenie výsledkov. Metódy v sociolingvistike: podstata, účel, korešpondencia. Metódy zberu a zhromažďovania dát: anketová metóda, metóda audiozáznamu, metóda videozáznamu. Kombinovanie metód – výhody, obmedzenia. Metódy analýzy a hodnotenia dát: deskriptívne procedúry, analyticko-experimentálne a prognostické procedúry.

Jazyk ako sociálny fenomén: sociálne funkcie jazyka (konsolidačná, integračná, dezintegračná funkcia). Osobité prostriedky jazykového komunikovania: *lingua franca*, jidiš, koiné, pidžin, kreolský jazyk. Symbolické jazyky: vyhýbavé jazyky, plánové jazyky, počítačové jazyky.

Súčasná jazyková situácia v Európe: plánové jazyky – interlingua, slovio – angličtina. Slovensko a viacjazykové kontakty: podstata, prínosy a obmedzenia.

Vedecké metódy skúmania a rekonštruovania jazykového systému slovanských jazykov. **Praslovančina**. Samohlásková sústava praslovančiny, vznik jerov a nosoviek, metatéza likvid, zákon otvorenosti slabík. Spoluhlásková sústava praslovančiny. Palatalizácia velár. Gramatická stavba praslovančiny a praslovanská slovná zásoba. Vznik staroslovienciny. Staroslovienska literárna tvorba v 9. – 11. storočí. Vznik slovanského písma. Morfológia staroslovienciny. Charakteristika staroslovienskej slovnej zásoby. Vplyv cudzích jazykov na stavbu slovnej zásoby staroslovienciny. **Základné vývinové línie v dejinách spisovného jazyka** vo vnútornej premenlivosti a vzťahoch. Veľkomoravské obdobie. Obdobie 10. – 15. storočia. Kultúrne jazyky v slovenskej národnosti v 16.–18. storočí. Bernolákovské obdobie. Štúrovské obdobie. Matičné a martinské obdobie. Obdobie od roku 1918 po súčasnosť.

Komunikatívna koncepcia vyučovania slovenského jazyka. Projektovanie výučby orientovanej na žiaka a výučba ako situačné učenie. Vyučovacie metódy – motivačné, expozičné a fixačné

Štruktúra vyučovacej hodiny slovenského jazyka a jej didaktická analýza.

Didaktická problematika vyučovania zvukovej roviny slovenského jazyka so zameraním na ortoepiu.

Didaktická problematika vyučovania lexikálnej roviny slovenského jazyka: slovná zásoba, frazeologická lexika, lexikálny a slovotvorný rozbor.

Didaktická problematika vyučovania morfologickej roviny slovenského jazyka: morfológický rozbor vo vyučovaní slovenského jazyka v základnej škole a strednej škole.

Didaktická problematika vyučovania syntaktickej roviny slovenského jazyka: syntaktický rozbor vo vyučovaní slovenského jazyka v základnej škole a strednej škole.

Komunikačno-slohová výchova – ciele, obsah, metódy a formy práce. Didaktická problematika reprodukčného slohu, metodický postup a varianty. Didaktická problematika produkčného slohu, fázy slohotvornej činnosti a ich osobitosti z hľadiska modelov hĺbkovej roviny textu.

Didaktická problematika vyučovania slovenského jazyka v diglosnom a bilingválnom prostredí.

B. LITERATÚRA

Základy literárnej vedy a teória literatúry

Literárna veda a jej štruktúra. Základné poznatky o práci s vedeckou a odbornou literatúrou. Podstata krásnej literatúry. Literárna komunikácia. Literatúra a jej výskum. Literárna veda – možnosti poňatia výkladu literárnej vedy. Základné literárnovedné disciplíny, pomocné disciplíny. Literárnovedná metodológia. Prehľad vývinu literárnovedného myslenia, literárnovedných orientácií. Pluralita súčasného uvažovania o literatúre.

Klasifikácia výrazových prostriedkov slovesného umeleckého diela. Básnická obraznosť. Metafora, alegória, symbol. Metonymická skupina výrazových prostriedkov. Teória verša. Syllabotonic, syllabic, časomerný veršový systém, voľný verš. Slovenský rým. Významné tradičné verše a strofy. Poetika prozaického diela – látka, téma, problém, tvar. Fabula a sujet. Typy rozprávača. Postava v próze. Pásmo postáv, pásmo rozprávača. Kompozícia v sujetových textoch. Teória literárnych druhov a žánrov.

Svetová literatúra

Staroveké literatúry (3. tis. p. n. l. – 5. st. n. l.): orientálne literatúry – sumerská, akkadská, staroegyptská, hebrejská, indická, čínska; grécka literatúra – archaická epika (Homér, Hesiodos), archaická lyrika (Sapfó, Anakreon, Alkaios), dráma (Aischylos, Sofokles, Euripides, Aristofanes); rímska literatúra – básnici klasického obdobia (Ovidius, Vergilius, Horatius).

Stredoveká literatúra (5. – 15. st., v kontexte s literatúrou stredovekého Slovenska): talianska (Jakub de Voragine), francúzska (Pieseň o Rolandovi), nemecká (Pieseň o Nibelungoch).

Humanistická a renesančná literatúra (14. – 17. st., v kontexte s literatúrou slovenského humanizmu a renesancie): talianska (Dante Alighieri, F. Petrarca, G. Boccaccio), francúzska (F. Villon, F. Rabelais); španielska (M. de Cervantes Saavedra), anglická (W. Shakespeare).

Baroková literatúra (16. – 18. st., v kontexte so slovenskou barokovou literatúrou): T. Tasso, H. J. Ch. von Grimmelshausen, J. Milton.

Klasicizmus (17. – 19. st., v kontexte so slovenskou klasicistickou literatúrou): J. B. P. Molière, J. Racine, P. Corneille.

Preromantizmus (prelom 18. a 19. st., v kontexte so slovenskou preromantickou literatúrou): J. J. Rousseau, J. G. Herder, J. W. Goethe, F. Schiller.

Romantizmus (90. roky 18. st. – 50. roky 19. st., v kontexte so slovenskou romantickou literatúrou): V. Hugo, G. G. Byron, W. Scott, H. Heine, A. S. Puškin, J. Lermontov.

Realizmus (1875 – 1905, v kontexte so slovenskou realistickou literatúrou): E. Zola, Ch. Dickens, Stendhal, G. Flaubert, G. de Maupassant, H. de Balzac, F. M. Dostojevskij, L. N. Tolstoj, A. P. Čechov.

Literárna moderna (1890 – 1918, v kontexte so slovenskou literárnou modernou): symbolizmus a impresionizmus (P. Verlaine, Ch. Baudelaire, J. A. Rimbaud); predvojnové umelecké avantgardy (futurizmus – V. Majakovskij, kubofuturizmus – G. Apollinaire).

Literatúra medzi dvoma svetovými vojnami (1918 – 1945, v kontexte so slovenskou medzivojnovou literatúrou): R. Rolland, E. Hemingway, E. M. Remarque; medzivojnové avantgardy – dadaizmus, surrealizmus; poetizmus; analytická próza (M. Proust, J. Joyce, F. Kafka).

Literatúra po roku 1945 (v kontexte so slovenskou literatúrou): existencializmus (A. Camus, J. P. Sartre); absurdné divadlo (E. Ionesco, S. Beckett); „beat generation“; neorealizmus (A. Moravia); magický realizmus (G. G. Márquez); postmodernizmus v literatúre.

Dejiny slovenskej literatúry 1

Špecifické črty staršej slovenskej literatúry a jej periodizácia. Stredoveká literatúra – mytologické korene slovesnosti starých Slovanov; predpísomná kultúra starých Slovanov; stredoveké rehole, knižnice, školy; veľkomoravská misia v európskych súvislostiach; staroslovienska literatúra; nové konštituovanie stredovekej literatúry, duchovná lyrika, pisárske veršiky; lúboštná a vagantská lyrika; legendy, anály, kroniky; exemplá, anekdoty, facécie, poviedky, zápisy v mestských knihách; ústna ľudová slovesnosť.

Humanistická a renesančná literatúra – kultúrna situácia Európy a Slovenska; reformácia v Európe a na Slovensku; formovanie nového literárneho vedomia; latinská básnická tvorba (P. Rubigal, J. Sambucus, M. Rakovský, J. Koppay, J. Bocatius, J. Filický, P. Fradelius, V. Benedikt z Nedožier, J. Jakobeus); veršovaná epika, historické piesne; lyrika lúboštná a duchovná (J. Silván, E. Láni); dráma (L. Stöckel, P. Kyrmezer, J. Tesák Mošovský); cestovné denníky (J. Dernschwam); prírodovedná a jazykovedná próza; ústna ľudová slovesnosť.

Baroková literatúra – kultúrna situácia Európy a Slovenska; konfesijná a jazyková diferenciacia slovenskej literatúry, Trnavská univerzita; manierizmus; kancionály (spevníky); didakticko-reflexívna lyrika (P. Benický, H. Gavlovič); príležitostná lyrika; sociálna, vojenská a zbojnícka lyrika a epika; lúboštná lyrika; historická veršovaná epika; denníky, cestovné denníky (J. Kalinka, T. Masník, J. Simonides, J. Láni, D. Krman); autobiografie, biografie (Š. Pilárik, S. Fabrícius, S. Hruškovic, D. Speer, M. A. Beňovský); národné a jazykové obrany a chvály; encyklopédie; vedecká a odborná próza; Matej Bel a slovenský pietizmus; ústna ľudová slovesnosť.

Dejiny slovenskej literatúry 2

Národnoobrodenecký charakter slovenského literárneho klasicizmu a preromantizmu, jeho vývinová periodizácia, špecifické črty v porovnaní s európskym literárnym vývinom. Prejavy osvietenstva v slovenskej literatúre (J. I. Bajza, J. Fándly, A. Doležal, J. Palkovič, B. Tablic). Druhovú a žánrovú charakteristiku tohto obdobia. Otázky jazyka a prozódie. Kollárova idea slovenskej vzájomnosti a jej odraz v jeho básnickom diele. Preromantizmus a prejavy štýlu biedermeier v slovenskej literatúre. Hlavní predstavitelia slovenského literárneho klasicizmu a preromantizmu (J. Kollár, J. Hollý, K. Kuzmány). Začiatky modernej slovenskej dramatickej tvorby (J. Chalupka).

Špecifické znaky slovenského literárneho romantizmu a jeho súvislosti s európskym klasicizmom. Ideový, estetický a literárny program romantickej generácie. Druhovú, žánrovú a verzologickú charakteristiku tohto obdobia. Typológia slovenskej romantickej poézie (S. Chalupka, A. Sládkovič, J. Král, J. Botto). Postavenie prózy v slovenskej romantickej literatúre a jej poetické princípy (J. M. Hurban, J. Kalinčiak). Príznaky rozkladu romantických princíпов v slovenskej literatúre. Zmeny v žánrovej skladbe literatúry. Typologická charakteristika hlavných predstaviteľov tohto obdobia (J. Záborský, Ľ. Kubáni, G. K. Zechenter-Laskomerský, J. Palárik) a ich miesto v literárnom vývine.

Slovenský literárny realizmus, druhoú, žánrovú a verzologickú charakteristiku oboch jeho vývinových období, špecifické črty a súvislosti s európskym literárnym vývinom. Podoby tvorivého prekonávania romantickej literárnej tradície v slovenskej realistickej poézii a próze,

jej subjektivizácia a smerovanie k moderne. Poetika predstaviteľov staršej generácie (S. H. Vajanský, P. O. Hviezdoslav, M. Kukučín, E. M. Šoltésová, T. Vansová) a mladšej generácie slovenského realizmu (B. S. Timrava, J. G. Tajovský). Medzigeneračné zjavy slovenskej poézie a prózy v období realizmu. Charakteristika slovenskej literárnej moderny a poetika jej hlavných predstaviteľov.

Dejiny slovenskej literatúry 3

Činitele literárneho vývinu v období medzi dvoma vojnami (vedecké a kultúrne ustanovizne, školstvo, publikačný priestor, spolky, divadlo). Generačná diferencovanosť medzivojnovkej literatúry ako jeden z predpokladov jej umeleckej mnohotvárnosti. Európske umelecké avantgardy ako podnety pre umeleckú diferenciáciu slovenskej literatúry (umenovedné/literárnovedné vymedzenie pojmu, genéza avantgardného umenia prvej polovice 20. stor., charakter futurizmu, dadaizmu, expresionizmu, poetizmu, konštruktivismu, surrealizmu).

Umelecká diferenciácia medzivojnovkej poézie. Novosymbolizmus (noetika, poetika, predstavitelia), senzualizmus vitalisticko-civilistickej orientácie (noetika, poetika, predstavitelia), surrealizmus/nadrealizmus (genéza hnutia a jeho domáce špecifiká, noetika, poetika, predstavitelia). Genéza socialisticky orientovanej literatúry (tvorba robotníckych autorov, proletárska poézia, socialistický realizmus – aplikácia na poetiku prózy, predstavitelia). Poézia katolíckej moderny v kontexte medzivojnového básnictva, hlavní predstavitelia.

Umelecká diferenciácia medzivojnovkej prózy. Vývinové premeny realizmu – naturalizmus, expresionizmus (noetika, poetika, predstavitelia), umelecké alternatívy sociálnej tematiky v próze 30. rokov, naturalizmus (noetika, poetika, predstavitelia), tvorba básnikov sujetu (noetika, poetika, predstavitelia).

Slovenská dráma v období medzi dvoma vojnami (I. Stodola, P. Zvon, J. Barč-Ivan).

Dejiny slovenskej literatúry 4

Periodizácia literárneho vývinu po druhej svetovej vojne, charakteristika jednotlivých vývinových etáp. Situácia prózy a poézie v rokoch 1945 – 1948. Umelecká mnohotvárnosť prózy a jej literárnokritická reflexia. Umelecká mnohotvárnosť poézie a vstup SNP do jej tematického kontextu (vzťah povstaleckej poézie a poézie o Povstaní, genéza poézie o povstaní v komparácii s vývinovou dynamikou literatúry 40. – 70. rokov). Schematizmus ako literárnohistorický jav. Determinovanosť schematizmu, ideologické aspekty, estetické kritériá a prejavy tejto koncepcie v lyrike a epickej tvorbe. Vojnová/povstalecká tematika v próze po r. 1945, jej umelecké alternatívy v 40. – 70. rokoch a predstavitelia tohto procesu (F. Švantner, P. Jilemnický, V. Mináč, D. Tatarka, R. Jašík, A. Bernár, L. Ťažký). Literatúra v kontroverzii s politickou mocou: občianske postoje a ich umelecké prejavy (D. Tatarka, P. Karvaš, L. Mňačko, L. Ťažký). Tematické polohy, druhová mnohotvárnosť, žánrová podoba a estetické vlastnosti tejto literatúry. Spoločensko-politická determinovanosť literatúry od polovice 50. rokov po rozhranie 60. a 70. rokov. Časopis Mladá tvorba a jeho funkcia v literárnom živote. Literárna generácia Mladej tvorby vs. schematizmus prvej polovice 50. rokov. Postavenie rúfusovsko-váľkovskej generačnej vlny v kontexte súdobej poézie, vývinová hodnota jej diela, filozofické, etické a poetologické aspekty tvorby M. Rúfusa a M. Váľka. Myšlienková, tematická, žánrová a výrazová inovácia prózy v diele predstaviteľov prvej generačnej vlny autorov Mladej tvorby (J. Johanides, J. Koť, J. Blažková, A. Hykisch,

M. Čeretková-Gáľlová, A. Chudoba). Básnický konkretizmus – vývinové zaradenie, genéza hnutia, program, poetika. Básnické dielo Ľ. Feldeka, J. Stacha, J. Onduša, J. Mihalkoviča, M. Kováča. Osamelí bežci ako anticipácia postmoderny – postavenie v súdobom literárnom kontexte, program, poetika, predstavitelia. Experimentálna (modelová próza) 60. rokov. Vzťah k postulátom socialistického umenia, kontakty s ideologickými a poetologickými prúdmi západoeurópskej (svetovej) literatúry a dôsledky týchto vplyvov. Próza R. Slobodu, P. Jaroša, P. Vilikovského, V. Šikulu, L. Balleka. Priebeh a dôsledky normalizácie na situáciu literatúry. Podiel jednotlivých generačných zložiek literatúry na vytváraní literárneho kontextu prvej a druhej polovice 70. rokov. Žánrová a tematická diferenciacia literatúry 70. rokov. Nástup mladej autorskej garnitúry začiatkom 70. rokov. Rozvoj poviedky. Renesancia románového žánru koncom 70. rokov. Charakteristické znaky (myšlienkové, tematické, žánrové, výrazové) tvorby D. Mitanu, D. Duška, I. Habaja, Ľ. Juríka, I. Hudeca, J. Puškáča, M. Zelinku a i. Postmoderna a postmodernizmus; uplatnenie v slovenskej literatúre koncom 20. storočia. Prehľad dramatickej tvorby a divadelníctva po r. 1945: P. Karvaš, Š. Králik, O. Zahradník, I. Bukovčan, J. Solovič, M. Kováčik, S. Štepka, M. Lasica, J. Satinský.

Slovenská literatúra pre deti a mládež

Špecifickosť literatúry pre deti a mládež (adresát, detský aspekt, funkcie, žánre, binarita...) a jej vzťah k systému celonárodnej literatúry. Slovenská poézia pre deti s osobitným zreteľom na hodnotový a žánrový prínos Ľ. Podjavorinskej a M. Rázusovej-Martákovej. Vývinový protiklad generačného pohybu v slovenskej poézii pre deti (rustikálno-folklórny model a urbánno-civilistický so zameraním sa na básnický program Ľ. Feldeka a M. Váľka). Tematické a žánrové členenie slovenskej prózy pre deti a mládež 20. storočia. Literatúra pre deti a mládež od 90. rokov 20. storočia po súčasnosť. Vývinový pohľad na slovenskú teóriu a kritiku literatúry pre deti a mládež od roku 1948 po súčasnosť.

Didaktika literatúry

Didaktika literatúry ako špecifický recepčný systém so zreteľom na možnosti interdisciplinarít a jej využitia na vyučovaní literatúry. Literárna a didaktická komunikácia. Pozícia literárneho vzdelávania v súčasnej škole – koncepcia, zážitkovo-komunikačný model, kurikulum, školské programy, ciele, obsah, princípy, učebnice, problémy vyučovania literatúry. Špecifiká vyučovania literatúry ako esteticko-výchovného procesu. Umelecký text ako východisko literárneho vyučovania. Čitateľská a literárna kompetencia a jej rozvoj na základných a stredných školách. Čitateľ a čítanie ako spôsob recepcie. Metodologický charakter školskej interpretácie literárneho textu s aplikáciou na vybrané dielo. Metodika práce s rôznymi druhmi textov (prozaickým, básnickým, dramatickým, náučným). Motivačná, interpretačná a záverečná (reprodukčno-produkčná fáza, esteticko-výchovné činnosti) fáza práce s textom. Netradičné metódy literárneho vzdelávania a výchovy z hľadiska aktivity učiteľa a žiaka. Možnosti a formy mimotriedneho a mimoškolského literárneho vzdelávania s aplikáciou na regionálnu literatúru. Tvorivá dramatika na hodinách literárnej výchovy v ZŠ a literatúry v SŠ. Obsah, ciele a metódy tvorivej dramatiky v kontexte literárnej výchovy. Divadlo vo výchove. Dramatizácia textu. Špecifiká filmového a rozhlasového vzdelávania v škole s ohľadom na súčasnú ponuku adaptácie diel známych slovenských a svetových autorov a v kontexte ŠVP. Metodické systémy vyučovania literatúry v reflexii a v kontexte súčasnej koncepcie literárneho vzdelávania. Modely literárneho vzdelávania.